

PROGRAM

96-695
1995

DEMOKRASI VE DEĞİŞİM PARTİSİ 1995

**DEMOKRASİ VE DEĞİŞİM PARTİSİ
PROGRAMI****1. BÖLÜM****DURUM DEĞERLENDİRMESİ VE
PROGRAM GEREKÇELERİ****YER : 96-695****YIL : 1995****CLT :****KSM :****KOP :****DEM : 96-1054****ULUSLARARASI DURUM****KÜTÜPHANE**

Seksenli yılların sonlarında SSCB ve diğer Doğu Avrupa ülkelerinde yaşanan sarsıntılar, bilindiği üzere, bu ülkelerdeki sosyalist sistemin çöküşü ile sonuçlandı. SSCB ve Varşova Paktı dağıldı. Bunun etkileri, bu ülkelerin yansırı uluslararası planda büyük oldu. Dünyadaki güçler dengesi değişti.

Bu değişimle birlikte kapitalizme yönelen eski SSCB ve Doğu Avrupa ülkelerinde ekonomik ve sosyal yaşam henüz istikrar kazanmış değil. Bu ülkelerin bir bölümünde çok partili demokratik yaşama nispeten yumuşak biçimde geçilirken, bir bölümünde bu geçiş son derece sancılı ve sorunlu. Bu halklar derin ekonomik sorunlarla boğuşuyorlar. Üretim büyük ölçüde düştü; işsizlik, pahalılık, şiddet hızla tırmanarak toplumsal bunalımı derinleştirmekte. Ayrıca düne kadar bir arada yaşayan halklar arasında kanlı ulusal çatışmalar patlak verdi. Kitleler bu değişimden umduklarını bulamadılar. Bu nedenle sol partilerin beklenmeyen bir hızla güç toparladıkları ve birçok ülkede seçimleri kazanarak yeniden iktidara geldikleri görülüyor.

Dünyamızın zenginler ve yoksullar biçimindeki bölünüşü ve bunun yarattığı sorunlar günümüzde de sürmektedir. Afrika, Orta ve Latin Amerika ve Asya'nın bir bölümü, geri kalmışlığın ağır sorunları (yoksulluk, açlık, gelir dağılımında eşitsizlik, bilimsel ve teknik gerilik, eğitim ve sağlık düzeyinin düşüklüğü, hızlı nüfus artışı, ağır dış borçlar, kaynakların zenginler tarafından sömürülüşü vb.) içinde bulunmakta devam ediyorlar. Sözcüsu ağır sorunlar, süregelen bölgesel çatışmalar, baskı rejimleri ve iç savaşlar, bu ülkelerden gelişkinlere doğru giderek artan bir göç dalgası yaratıyor.

Son gelişmelerle birlikte ABD askeri bakımdan daha da güçlenip öne çıktı. Ekonomik bakımdan ise çekişme esas olarak ABD, Batı Avrupa ve Japonya arasındadır.

Son yıllarda dünya ekonomisindeki entegrasyonun hızlandığı görülüyor. Yüzy aşkın ülkeyi bir araya getiren Dünya Ticaret Birliği (GATT) bunun ürünüdür. Bu, dünya ölçüsünde mal ve sermaye akışını hızlandırıcı bir gelişmedir. Diğer yandan Batı Avrupa Birliği; Kuzey Amerika'da ABD, Kanada ve Meksika'yı biraraya getiren NAFTA; Uzak Doğu'da Japonya çevresinde olu-

DEMOKRASİ VE DEĞİŞİM PARTİSİ

şan ticari birlik, hem kıtalar düzeyinde entegrasyonu, hem de ekonominin süperleri arasındaki çekişmeyi ifade ediyorlar.

Mal ve sermaye akışı için engelleri önemli ölçüde azaltan gelişkinler, öte yandan, nisbi olarak geri ve yoksul ülkelerden kendilerine yönelen göç dalgalarına karşı duvarları daha da pekiştirip yükseltiyorlar. Onlar refahı başkalarıyla bölüşmeye hiç de niyetli değiller. Bu da, bugünkü dünyamızın bir başka yönüdür.

Ekonomik bakımdan en gelişmiş ülkelerde, Kuzey Amerika, Batı Avrupa ve Japonya'da sistemin yapısından gelen sorunlar ve çekişmeler -işsizlik, enflasyon, yabancı düşmanlığı, ırkçılık, uyuşturucu salgını, şiddet vb.- süregelmekte, üstelik geri kalmış ülkelerin ağır sorunları, örneğin aşırı nüfus artışı, açlık, çatışmalar, salgın hastalıklar, bunların yarattığı göç dalgaları onları da etkiliyor ve çözüm için zorluyor.

Bir bütün olarak dünyamızda hala silahlanma yarışı, bölgesel savaşlar sürmekte ve kaynakların önemli bir bölümü bu alana aktararak telef edilmektedir. Oburca ve plansız bir sanayileşmenin, doğayı tahrip etmenin yarattığı çevre kirlenmesi ve doğal dengenin bozulması ise, tüm insanlığın bugününü ve geleceğini ilgilendiren ciddi bir sorundur.

Bu sorunların pek çoğu -ekonomik, teknik, bilimsel, geri kalmışlık, ağır dış borçlar, aşırı nüfus artışı, yoksulluk, kuraklık, kıtlık, cehalet, salgın hastalıklar, göç, bölgesel çatışmalar, ulusal boğuşmalar, silahlanma, ırkçılık, yabancı düşmanlığı, çevre kirlenmesi vb.- günümüzde artık küresel bir nitelik kazanmışlardır ve artık uluslararası planda ortak çabalarla çözüm bulabilirler.

Çok daha önceden, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirisi ile küresel bir nitelik kazanmış olan insan hakları ise, günümüzde daha da önem kazanmış ve ülkelerin iç işi olmaktan çıkmıştır. Bu aynı zamanda, tüm halklar bakımından demokrasi sorununu da gündeme getiriyor. Çünkü şu ya da bu ülkede insan haklarına saygı gösterilmesi, geniş boyutlu bir demokrasi olmadan mümkün değildir.

Günümüzde, uluslararası planda insanlığın ileriye, daha iyi bir dünyaya yönelik mücadelesi işte bu tablo içinde biçimlenmektedir. Dünya küçülmüştür ve insanlığın sorunları geçmişe göre çok daha ortaktır. Onların çözümü de bu anlayışla ele alınmalıdır.

BÖLGEDE DURUM

Ortadoğu dünyanın sıcak bir bölgesi olmayı sürdürüyor. İsrail-Filistin barışı yolunda son dönemde atılan adımlar bölgede politik ortamın yumuşaması bakımından önemlidir. ancak barış sürecinin tamamlanması için daha alınacak epeyce yol var. Ayrıca İsrail'le Suriye ve Lübnan arasındaki sorunların da çözümü gerekiyor.

DEMOKRASİ VE DEĞİŞİM PARTİSİ

Diğer yandan Ortadoğu'da sorunlar İsrail-Arap sorunundan ibaret değil. Bunun yanısıra Kıbrıs sorunu, İran-İrak sorunu, bölge devletleri arasında sa sorunları ve Karabağ sorunu gibi SSCB'nin dağılmasıyla ortaya çıkan veya daha da kızışan sorunlar var. Kürt sorunu ise öteden beri, bölgenin en önemli sorunlarından biri; yıllardır bölge ülkelerini ve dünyayı meşgul ediyor; eğer adil bir çözüm bulunamazsa daha uzun süre de edecektir.

Bu sorunlar Filistin, Güney Afrika, İrlanda sorununda somut olarak kanıtlandığı gibi, zor yoluyla değil, ancak görüşmeler yoluyla, barışçı yöntemlerle, halkların iradesine ve Birleşmiş Milletler kararlarına saygı gösterilerek çözülebilir. Dünyada değişen durum şimdi, bölgesel sorunların bu tür çözümlünü daha da kolaylaştırmakta ve teşvik etmektedir.

Körfez savaşı sonrası Irak'ın Kuzeyinde ortaya çıkan Kürt Federe yönetimi, bölge bakımından yeni bir durumdur. Uzun yıllar Irak'taki despot yönetimlerden çeken ve çetin bir direniş gösteren Kürtler, son olarak Saddam Rejimi'nin yediği darbeler sonucu ve uluslararası destekle bu bölgede, özgür seçimlere dayanan bir parlamento ve hükümet oluşturdu; iradesini, Kürt-Arap Federasyonu biçiminde bir çözümden yana dile getirdi.

Kürtlerin iradesine saygı gösterilmeli ve buradaki Kürt Yönetimi herkesçe tanınmalıdır. Irak Sorunu'nun bütün olarak çözümü ise, Kürtlerin de iradesine saygı gösterecek demokratik bir Irak'ın gerçekleşmesine bağlıdır.

Kürtler yıllardan beri İran'da baskı rejimine karşı hakları ve özgürlükleri için savaşıyor; bölgesel özerklik istiyor. Bu parça bakımından da sorunun çözümü, Kürtlerin iradesine saygı göstermeye bağlıdır. Ne var ki İran'da, Şah diktatörlüğünün yerini alan Mollalar rejimi de baskı ve sindirme yolunu seçmiştir.

İran yönetimi, aynı zamanda, komşu ülkelere ve dünyaya, "İslami Devrim" yayma adı altında, başka ülkelerin işçilerine karışıyor ve dünyaya terör ihraç ediyor. İran'ın başını çektiği söz konusu "İslam Radikalizmi" bugün dünya çapında bir soruna dönüşmüştür.

Söz konusu "İslam Radikalizmi" temelde, ekonomik sorunlar içinde bunalan, politik baskı gören kitleler bakımından bir çıkış arayışı, bir tepkidir. Ancak yanlış hedeflere yönelmiştir. İslam halklarının kurtuluşu da, eskiye dönmekte, ya da dini reçetelerde değil, demokraside ve sosyo-ekonomik gelişmededir. Bunun için de baskı rejimine son verilerek, toplumsal yaşamın demokratikleşmesi, ekonomik yaşamın emekçi halk çoğunluğundan yana yeniden düzenlenmesi gerekir.

Türkiye, dünyada büyük ölçekte değişen durumu da göz önüne alarak, taraf olduğu veya onu yakından ilgilendiren bölge sorunlarının çözümü için

DEMOKRASİ VE DEĞİŞİM PARTİSİ

gerçekçi politikalara yönelmelidir. Bunlar zora-şiddete değil, uluslararası hukuk ilkelerine dayanan barışçı politikalar olmalıdır. Tüm bölge halkları gibi, Türkiye halkının da yararına olan, özgür halkların yaşadığı, barışçı ve demokratik bir Ortadoğu'dur.

TÜRKİYE'DE DURUM

Osmanlıların son döneminde başlayıp Cumhuriyet döneminde de sürdü-rülen tüm yenileme çabalarına rağmen, Türkiye günümüzde hala çağdaş, ileri bir ülke olmaktan uzaktır ve ciddi sorunlarla yüzyüzedir. Bu sorunların başın-da ekonominin kötü durumu, demokrasi yokluğu ve Kürt sorunu gelmektedir. Bu üç sorun birbirini etkilemekte, beslemektedir; çözümleri de birbirine sıkı sıkıya bağlıdır.

Türkiye'de dünden bugüne iktidarı elde tutan ve asker sivil bürokrasiyle kaynaşan burjuvazi ve toprak ağaları kesiminin iktidarı, halk yığınları bakımından iki şey anlatır: Ağır ekonomik sömürü ve buna eşlik eden baskı. Bu egemen kesim kendine güvenine olduğu için yığınlara hak ve özgürlük tanı-madı, emekçilere örgütlenme hakkı tanımadı.

Bu ülkede hiç bir dönemde düşünce özgürlüğü olmadı. Ülkenin hapishane-leri hep demokrasiden, emekten, yenilikten yana olan aydınlar ve yazarlarla dolu oldu; bugün de öyledir. Bu ülkede her zaman partiler kapatıldı ve yöneti-cileri, üyeleri tutuklandı, ağır hapis cezalarıyla, idamla yargılandı; bugün de öyledir.

Yoğun baskı çarkının başlıca nedenlerinden biri de Kürt sorunudur. 1923'te şekillenen Türkiye Cumhuriyeti'nin sınırları içinde, bizzat Cumhuri-yetin kurucularınca da ifade edildiği gibi, Türkler, Kürtler ve başka etnik gruplar yaşamakta idi. Yönetici kesim, daha baştan, ülkenin etnik gerçeğine, çok kültürlü, çok dilli yapısına uygun bir siyasal ve yönetsel yapı oluşturmak-tan kaçındı, başka etnik yapıları zorla Türkleştirmeye, eritmeye çalıştı. Bu baskı politikası, onu izleyenlerin amaçlarına uygun sonuç vermedi; aksine bir dizi Kürt ayaklanmalarına yol açtı ve sorun ağırlaşarak günümüze kadar geldi. Bugün de Kürt sorunu, tüm ağırlığıyla ülkenin gündemindedir.

Kürtlere karşı izlenen baskı politikası, aynı zamanda Türkler bakımından da hak ve özgürlüklerin kısıtlanmasına, militarizmin güçlenmesine yol açtı. Ordunun başındakiler kendilerini hep sivil yönetimin üstünde ve ülkenin ger-çek efendileri olarak gördüler. Durumlarının zayıfladığını hissettikleri her ke-resinde darbe yaparak yönetime el koydular. Son olarak, 12 Eylül askeri ikti-darı, toplumun tüm ilerici, demokratik güçlerini bastırarak, Anayasa adı altında bir yasaklar rejimi oluşturarak sorunları aşabileceğini sandı. Bu ya-sakçı sistem bugün de sürmektedir. Ancak o, sorunlara çözüm bulamamış, onları daha da ağırlaştırmıştır.

Türkiye hiç bir dönemde, gerçek anlamda demokrasiyi tanımadı. Bu ülkede ancak demokrasinin karikatürü yaşandı. Bugün de çok partili parlamenter sistem ve sivil yönetim göstermelidir. Parlamento gerçekte semboliktir, yasama yetkisi elinden alınmıştır. Ülke en hayati konularda hükümet kararnameleleri ve generallerin denetimindeki Milli Güvenlik Kurulu'nun emir ve talimatlarıyla yönetilmektedir. Özgür tartışmayı önleyen ülkedeki baskı atmosferi parlamentoda da aynen geçerlidir.

Bu koşullarda Türkiye'de halk egemenliğinden söz etmek gülünçtür. Halkın egemenliği, ancak tüm temel özgürlüklerin gerçek bir güvence altında olduğu, her toplum kesiminin özgürce örgütlenebildiği, parlamentonun bu kesimlerin dengeli temsiline olanak verecek demokratik bir seçim sistemi sonucu oluştuğu, özgürce tartışıp karar aldığı; yani yasama yetkisini gerçekten elinde tuttuğu bir ülkede vardır.

Türkiye'de ise, ülkeyi dünden bugüne yöneten egemen kesim, Kürtlere özgürlüğü, Türklere demokrasiyi çok gördü.

Bu nedenledir ki, bu iki sorun-demokrasi sorunu ve Kürt sorunu-bugün de ülkenin gündemindedir ve çözüm bekleyen hayati sorunlardır. Ülke bir savaş alanına dönmüştür. Temel hak ve özgürlükler daha da tırpanlanmıştır. Devlet tam anlamıyla bir polis devletidir; ülkedeki politik ortam boğucudur. Türkiye'nin barışa ve demokrasiye ihtiyacı var. Bu da, ancak Kürt sorununa eşitlik temelinde barışçı bir çözüm bulunarak sağlanabilir.

Bunun yanısıra Türkiye, ekonomik geri kalmışlığın çemberini kıramıyor; yıllardır toplumu bunaltan işsizlik, yoksuluk, yaşam pahalılığı son yıllarda daha da tırmandı. Zenginle yoksul arasındaki uçurum kat kat büyüdü. Emekçilerin satın alma gücü 12 Eylül döneminde yarı yarıya düştü. Dış borçlar 70 milyar dolara ulaştı. Ülke, bugün de derin bir ekonomik krizin içindedir ve yeniden IMF'nin kapısına yönelmiş bulunuyor.

Bunun bir nedeni, ülkeyi dünden bugüne yöneten kesimin izlediği ekonomi politikalarıdır. Bu kesim ülkenin kaynaklarını gelişmeye değil, lüks tüketime harcıyor, har vurup harman savuruyor. Ülkede pervasızca bir soygun ve talan rejimi işliyor. Rüşvet, yolsuzluk toplumsal yaşamı kemiriyor. Ülkeyi yönetenler yolsuzluğa batmış ve kaynağı belirsiz dev servetler edinmişlerdir; ama kimse onlardan hesap sormuyor; çünkü halk örgütsüz, sesi kısılmış; yargı ise onlara bağımlı. Verginin yükü yoksulların, ücretlilerin üzerinde. Zenginler ise komik derecede az vergi ödüyorlar; vergi kaçakçılığı doğal bir alışkanlığa dönüşmüş.

DEMOKRASİ VE DEĞİŞİM PARTİSİ

Feodal gericiilere dayanan rejim bir toprak reformu yapıp topraksız ve yoksul köylünün istemlerine cevap vermiyor.

Demokrasi yokluğu ise yönetici kesime yarıyor; denetimi, hırsızlık ve yolsuzluk yapanlardan hesap sormayı önüyor; yığınların örgütlenmesini engelliyor; bu kesimin iktidardaki ömrünü uzatıyor.

Bugünkü ekonomik krizin baş nedeni ise izlenen yanlış Kürt politikası, bunun yol açtığı şiddet ortamı ve ödenen ağır ekonomik bedeldir. Sözde "terörle savaş" adı altında yapılan harcamalar yılda 7 milyar doları buluyor. Bu, Türkiye için dev bir rakamdır ve başlıbaşına bugünkü ekonomik bunalımın esas nedenini açıklamaya yetiyor. Ama asıl bedel bundan kat kat ağırdır.

Bugün yaşanan şiddet ve çatışma ortamı nedeniyle Kürtlerin yaşadığı bölgede üretim neredeyse durmuştur. Fabrikalar çalışmıyor, tarlalar ekilmiyor ve sürüler yaylalara çıkarılmıyor. Binlerce köy, pekçok kasaba ve küçük kent yıkılmış, boşaltılmış ve halk zoraki göçe uğramıştır. Bölgede açlık ve işsizlik korkunç boyutlara varmıştır. Göç dalgaları bölgedeki ve batıdaki büyük kentlerin-zaten iyi olmayan düzenini-daha da altüst ediyor.

Zorla bastırma çabası şiddetin ve yangının büyümesine, yayılmasına yol açıyor. Bu durum Türkiye turizmını olumsuz biçimde etkiliyor ve bu alanda da milyardarca dolarlık kayıplara yol açıyor.

Görüldüğü üzere, yönetici kesim, Kürt sorununda izlediği yanlış politika-yla ülkeyi bir yangın yerine çevirmiştir. Yalnızca boş yere kan dökülmekle, Türkiye halkı büyük acılar çekmekle kalmıyor; aynı zamanda ülkenin kaynakları yararsız bir alanda tüketiliyor; halkın ekmeği kurşuna ve bombaya dönüşüyor; ülke yoksullaşıyor, ekonomik bunalım büyüyor.

Ekonomik bunalımın aşılması, işsizliğe, yoksulluğa çözüm bulunması, emekçi kitlelerin yaşam koşullarının iyileşmesi, bölgeler arasındaki eşitsiz durumun giderilmesi, ülkenin büyük dış borç yükünden kurtulması, özetle ekonominin düze çıkması ülkede barışı amaçlayan, kaynakları yıkmaya değil, yapmaya ve üretime yönelen, bugünkü parazit azınlığın pervasız vurgununa, soygununa, rüşvet ve yolsuzluk çarkına dur diyen yeni bir politikayı egemen kılmaya bağlıdır.

Sorunların çözümünü, dünden bugüne ülkeyi yöneten kesimden, yani bugünkü kötü durumun sorumlularından, halkı acımasızca sömürenlerden, ona

DEMOKRASİ VE DEĞİŞİM PARTİSİ

acımasızca baskı yapanlardan ve onu sürekli aldatanlardan bekleyemeyiz. Bu sorunları çözecek olanlar, bunda çıkarı olan yığınlardır. İşçi, köylü ve emekçilerdir; hak ve özgürlüğünden yoksun bırakılan, baskı gören Kürtlerdir; değişimden, demokrasiden yana olan aydınlardır.

12 Eylül dönemi, ekmeğe ve demokrasi arasındaki bağı göstererek halk yığınları açısından öğretici oldu. Kitlelerde güçlü bir demokrasi ve değişim istemi doğdu. Ancak ne yazık ki söz konusu kitleler bu istemi kanalize edecek bir örgütlenmeye sahip değillerdi. Bu nedenle, toplumu yıllarca aldatmış ve düzenin baş sorumluları olan politikacılar, bu istemlere sahip çıkıyor görünerek, demokrasi havarisi, "baba" ve "ana" kesilerek bir kez daha onları oyaltıp aldatmayı başardılar. Halka verdikleri sözlerin hiç birini yerine getirmediler.

Son yıllarda dünyamızda yeralan önemli değişikliklere, demokrasi ve insan hakları yönünde güçlenen eğilimlere karşılık, Türkiye'de yönetim anlayışı değişmemiştir. Yönetici kesim demokrasi ve insan hakları yönünde, Kürt sorununun barışçı çözümü yönünde adım atmamakta direniyor. Hala, soğuk savaş döneminden kalma yöntemlerle, militarizmi turandırarak, şovenizmi pompalılarak, şiddet yoluyla sonuç almaya çalışıyor.

Bu tutum, Türkiye'nin uluslararası toplulukla kaynaşmasına, Avrupa Birliği'ne girmesine ciddi bir engel oluşturuyor; onun Avrupa Konseyi ve AGİT içindeki durumunu zayıflatıyor. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılması ülkenin ve halkın yararına değildir. Bunun için yalnızca gümrük birliğinin sağlanması, ekonominin Avrupa'ya uyma sağlaması yetmez, demokratik yaşamda da Avrupa ölçülerini benimsemek ve hayata geçirmek gerekir.

Dünden bugüne iktidarı birbirlerinden devralarak ülkeyi yöneten partiler, bugün ciddi bir yıpranmışlık ve bunalım içindedirler. Buna rağmen kitleleri bir kez daha yanlarına çekebilmek için yalana dayalı yeni yöntemlere başvuruyorlar. Oysa bu fasit bir dairedir. Bu çıkmazı aşmanın, halkın tekrar aldanmasını önlemenin yolu, toplumun demokrasi ve değişimden yana güçlerini seferber etmek, sağlıklı bir kanala yöneltmektir. Bu ise söz konusu güçlerin örgütlü birliği ile olur.

Dünden bugüne yaşananlar, ekonomik sorunlar içinde bunalan yığınlara, baskı ve zulüm gören toplum kesimlerine; işçilere, köylülere, memurlara, aydınlara, gençlere, Kürt ve Türk insanına şunu öğretmiştir: Bu haksız düzen değişmelidir. Toplumun barışa, ekmeğe, özgürlüğe ihtiyacı var. Bunu sağlayacak olanlar ise ancak kendileridir. Onları temsil eden ve onların sözcüsü

olacak bir örgüte gerek var. Özetle bu bir iktidar sorunudur. İktidarın, yetmiş yılı aşkın süredir ülkeyi yöneten ve bugünkü kötü durumdan sorunlu olan egemen azınlığın elinden alınması gerekir.

Demokrasi ve Değişim Partisi bu amaçla kurulmuştur ve bunun mücadelesini vermektedir. Partimiz ülkenin üç temel sorununu çözmeyi önüne hedef olarak koymuştur; Kürt sorununa politik ve adil bir çözüm, yani ülkede barışın gerçekleşmesi; tam bir demokrasi; ekonominin emekçi halktan yana yeniden düzenlenmesi ve gelişme yoluna sokulması.

SOMUT HEDEFLER VE ÇÖZÜMLER

KÜRT SORUNUNUN ÇÖZÜMÜ İÇİN

Türkiye'ye barış gelmesi için, gerçek bir demokrasi ve ekonomik gelişme için Kürt sorununun çözümü şarttır ve çözüm, şiddet ve bastırma ile değil, ancak barışçı yöntemlerle mümkündür.

Partimiz, Türklerin ve Kürtlerin birarada kardeşçe yaşamamasından yanadır ve bunun yolu, bugüne kadar izlenen baskı politikasına son vermek; Türkiye'yi de bağlayan uluslararası hukuk ilkelerine ve sözleşmelere uygun olarak Kürtlerin haklarını tanımak ve eşitlik temelinde çok yönlü, politik, yönetsel ve kültürel bir demokratik yapılanma sağlamaktır. Partimizin temel amaçlarından biri de budur.

Bunun için öncelikle silahların susması ve sorunun çözümü için özgür bir tartışma ortamının oluşması sağlanacaktır. Tüm partiler bu konuya ilişkin görüş ve programlarını hiç bir kısıtlama olmaksızın, serbestçe dile getirebilecek ve halk bu görüşler arasında özgürce bir seçim yapabilecektir.

Şu anda yasaklı olan tüm partilere serbestçe çalışma hakkı tanınacaktır.

Olağanüstü Hal ve Bölge Valiliği kaldırılacak, özel timler dağıtılacak, köy koruculuğuna son verilecektir.

Bir genç af çıkarılarak cezaevlerindeki tüm politik tutuklu ve hükümlüler serbest bırakılacak; yurt dışına çıkmak zorunda kalanların dönmesine olanak sağlanacak ve tüm politik haklar iade edilecektir.

Şiddet ve baskı ortamı nedeniyle köy ve kentlerini terk edip göç etmek zorunda kalanların yeniden yerlerine dönebilmeleri için yardımcı olunacak, maddi ve manevi kayıpları giderilecektir.

Şu anda öldürücü ve yıkıcı silahlara, kışla, karakol ve cezaevi yapımına harcanan paralar ülkenin onarımı, kalkınması, iş sahaları açılması için harca-

DEMOKRASİ VE DEĞİŞİM PARTİSİ

nacak; yıllardır yıkıntıya uğrayan bölge ekonomisinin onarımı; ticaret, tarım ve sanayinin gelişmesi için özel planlar yapılacak ve yeterli kaynak ayrılacaktır.

Kürt dili-kültürü üzerindeki baskılara, zoraki asimilasyon politikasına son verilecek; bu alanda da uluslararası hukuk normları ve sözleşme hükümleri hayata geçirilecektir.

Kürt dilinin, radyo-televizyon yayınları dahil, toplumsal yaşamın her alanında ve aynı resmi işlemlerde serbestçe kullanımı için gereken düzenlemeler yapılacaktır.

ÇAĞDAŞ BİR DEMOKRASİ İÇİN

Egemen kesim, Cumhuriyet tarihi boyunca ülkemizin insanından demokrasiyi, temel hak ve özgürlükleri esirgedi. Bu, insanlarımız demokrasiye layık, ya da buna hazır olmadıkları için değil, acımasız sömürü çarkını, haksızlıkları, yani egemen zümrenin imtiyazlarını sürdürülebilmek içindi.

Söz konusu zümre bugün de ülkenin kaderini elinde tutuyor ve demokrasiyi halktan esiriyor. Bugün de demokrasi ve özgürlük adına söyledikleri ve yaptıkları maskaralıktan başka birşey değildir. Egemenlik, yıllardır demokratikleşme adı altında halkı, iç ve dış kamuoyunu oyalıyor, kabaca aldatıyor.

Ülkemizin geniş boyutlu çağdaş bir demokrasiye ihtiyacı var ve bu daha fazla gecikmemelidir. Bunun için, partimiz şu değişikliklerin bir an önce yapılmasını ister, bunun için çaba gösterir ve iktidara geldiğinde de gerçekleştirir.

Demokratik Bir Anayasa

1- Generaller eliyle yapılan 1982 Anayasası topluma giydirilmiş bir deli gömleğidir. Temel hak ve özgürlüklerin önüne duvarlar ve bentler ören bir yasaklar demetidir. Çeşitli toplum kesimlerinin ve demokratik örgütlerin de katkısıyla, bu anayasanın yerine, temel hak ve özgürlükleri güvence altına alan demokratik bir anayasa yapılacaktır.

Kürt kimliği ve hakları bu anayasada güvence altına alınacaktır.

Siyasi partiler, seçim, ceza yasaları başta olmak üzere, tüm yasalar anti-demokratik hükümlerden temizlenecek; Terörle Mücadele Yasası ve benzeri olağanüstü yasalar, baskı yasaları kaldırılacaktır.

Düşünce, Basın, Örgütlenme, Toplantı ve Gösteri

Özgürlükleri

2- Düşünce özgürlüğünü sınırlayan, düşüncüyü suç sayan tüm hükümler kaldırılacaktır.

DEMOKRASİ VE DEĞİŞİM PARTİSİ

3- Basın, toplantı ve gösteri özgürlükleri tam olarak tanınacak ve bu özgürlükleri hiçe indiren, kullanılamaz hale getiren tüm anti demokratik hüküm ve sınırlamalara son verilecektir.

4- Örgütlenme, parti ve dernek kurma hakkını hiçe indiren bugünkü kısıtlamalara son verilecek, tam bir örgütlenme özgürlüğü tanınacaktır.

Parlamento

Çeşitli toplum kesimlerinin parlamentoda ve yerel meclislerde temsiline olanak verecek demokratik bir seçim sistemi oluşturulacaktır.

Parlamento, bugünkü sembolik durumundan kurtarılacak, gerçek anlamda özgürce tartışan ve yasa çıkaran, kişilikli ve etkin bir yapıya kavuşturulacaktır.

Yasama yetkisini hükümete devr eden bugünkü uygulamaya son verilecek; kararnameleler ancak geçerli yasaların çerçevesinde düzenlenecektir.

Söz ve düşüncelerinden dolayı parlamenterlerin suçlanması veya parlamenterliklerinin düşmesi önlenecektir;

Şu anda, parlamento ve hükümetin üstünde bir işleve sahip olan ve tüm temel politikalarda söz sahibi olan Milli Güvenlik Kurulu kaldırılacaktır.

Ordu

Genelkurmay Başkanlığı, Milli Savuma Bakanlığına bağlanacaktır.

Ordu, asıl işlevi olan yurt savunması görevine çekilecek, sayıca azaltılacaktır.

Zorunlu askerlik hizmeti on aya indirilecektir.

Ordu mensuplarının ilişkileri demokratikleştirilecek, alt kademedekilere, özellikle de erlere yönelik olarak yaygın biçimde varolan dayak, küfür gibi şiddete dayalı veya onur kırıcı eylemler önlenecektir.

Gerek Kürt sorununun barışçı çözümü, gerekse komşularla varolan sorunların uluslararası hukuk ilkelerine uygun biçimde ve barışçı yöntemlerle çözümü sayesinde ülke için bir iç ve dış barış ortamı oluşacağından, savunma masrafları büyük ölçüde düşecek, kaynaklar üretime, eğitime, sağlık alanına, konut yapımına ve öteki toplumsal hizmetlere yöneltilecektir.

DEMOKRASİ VE DEĞİŞİM PARTİSİ

Yargı

Hukukun üstünlüğüne dayanan bir yargı sistemi oluşturulacak; yargı bağımsız olacak, yargıç güvencesi sağlanacaktır.

DGM ve benzeri olağanüstü mahkemeler kaldırılacaktır.

İşkence önlenecek ve işkence yapanlar ağır biçimde cezalandırılacaktır.

İdam cezası kaldırılacaktır.

İddia, savunma ve yargı hakları dengeli ve eşit kılınacaktır.

Cezaevlerinin koşulları iyileştirilecek, tutuklu ve hükümlülerin eğitimi ve topluma yeniden kazandırılması için çaba gösterilecektir.

Devlet içinde veya devlet güçlerinin güdümünde gizli olarak örgütlenmiş olup cinayet, provokasyon ve buna benzer işlerde kullanılan kontrgerilla ve benzeri örgütler dağıtılacaktır.

Yerel Yönetimler

Valiler, kaymakamlar ve emniyet müdürleri de belediye başkanları gibi seçimle gelecek, görevden alınmaları da yine ancak ya halkın oyuyla, ya da yargı kararıyla olacaktır. Yerel yönetimler birer yerel parlamento gibi çalışacaklardır.

Yerel yönetimler güçlendirilecek; sağlık, eğitim, kamu düzeninin sağlanması gibi işler onların görev alanına bırakılacaktır.

İnanç Özgürlüğü ve Laiklik

Laiklik ve inanç özgürlüğü birbiriyle çelişmez, aksine birarada var olur. Demokratik ve laik bir ülke, herkesin dini inancında özgür olduğu, kimseye bu nedenle baskı yapılmayan ve imtiyaz tanımayan bir ülkedir.

Türkiye ise bu ölçülere hiç uymuyor. Türkiye'de devlet inanç alanına müdahale etmiş, kimini kayırmış kimine ise baskı yapmıştır.

Türkiye'de milyonlarca alevi kitlesinin yanı sıra, Hıristiyan ve Yezidi azınlıklar da sürekli olarak baskılara hedef olmuşlardır.

Türkiye'nin laik bir ülke olması için, devletin dini örgütlenmesinin yanı sıra okullardaki zorunlu din dersleri kaldırılacak; din işlerinin örgütlenmesi ilgili kesimlere bırakılacak; ibadet yerlerinin ve dini öğrenim kurumlarının

DEMOKRASİ VE DEĞİŞİM PARTİSİ

yapımı, bunların ve din adamlarının masraf ve ücretleri genel bütçeden değil, ilgili kesimlerce karşılanacaktır.

Partimiz, gerçek anlamda laik ve demokratik bir toplum istiyor. O, inanç özgürlüğüne saygılıdır; herkes, başkasına zarar vermeden kendi inançlarının gereklerini serbestçe yapabilmelidir. Partimiz bu bakımdan yurttaşlar arasında ayırım yapmaz. Ne kimseye baskı yapar, ne de ayrıcalık tanır.

EKONOMİ

Artık süreklilik kazanmış olan ve yıldan yıla derinleşen ekonomik krizi aşmak için, öncelikle, bugün iktidarı elinde tutan ve ülke kaynaklarını kendi lüks yaşamı ve kirli savaş uğruna tüketen egemen kesimin iktidarına son vermek gerekir.

Partimiz egemenlerin yolsuzluk, hırsızlık, rüşvet çarkına ve yıllardır inatla sürdürülen kirli savaşa son verecek, bu yoz çarkın ve kirli savaşın tükettiği ülke kaynaklarını, geniş halk yığınlarının yararına; üretime ve ülkenin öteki hayati sorunlarının çözümüne seferber edecektir. Böylece ülke iç barışa kavuşacak ve hızla gelişecek; enflasyonun denetim altına alınması, işsizliğin ve yoksulluğun giderilmesi, emekçi halkın yaşam standardının yükseltilmesi, geri kalmış bölgelere daha fazla kaynak aktarımı mümkün olacaktır.

Demokrasi bunun güvencesi olacaktır. Demokratik bir toplumda, yönetim üzerinde halk denetimi, bağımsız yargının yolsuzluk yapanların yakasına yapışması mümkün olacaktır.

Özel girişim serbestisi ve yasalara uygun çalışan tarım, sanayi ve ticaret erbabının hakları korunacak; hayali ihracat, yolsuz kredi, kamu arsalarının ucuza kapatılması, usulsüz ihale ve benzeri hileli, ahlak dışı yollarla kamu bütçesinin ve halkın parasının talanı önlenecektir.

Ülke çıkarlarına uygun düşen yabancı sermaye ve teknoloji akışı teşvik edilecektir.

Küçük esnaf ve zanaatkar, el sanatları desteklenecektir.

Partimiz, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne biran önce katılmasından yanadır. Bunun için, ekonomik alanda olduğu gibi demokratik alanda da gerekli düzenlemeleri yapacaktır.

Kamu İktisadi İşletmeleri

Kamu İktisadi İşletmeleri'nin (KİT'ler) çoğu, kötü ve partizanca yönetim yüzünden günümüzde zarar etmektedirler ve ekonomiye bir yük haline gel-

DEMOKRASİ VE DEĞİŞİM PARTİSİ

mişlerdir. Bunlar siyasi iktidarların arpalığı haline gelmiştir ve özel kesime kaynak aktarımında kullanılmaktadır.

Egemen kesim, şimdi, kendi eseri olan bu gerekçeyi kullanarak onları, özellikle de verimli olanlarını, özel kesime yok pahasına devretme, bir çoğunu da kapatma hazırlığı yapmaktadır. Bu ise olumlu bir çözüm değildir; hem ülke ekonomisi için önemli bir kayıp, hem de yüzbinlerce işçinin daha sokağa atılması demektir.

Partimiz, KİT'lerin özel kesime peşkeş çekilmesine ve kapanmasına karşıdır. Bu kuruluşlar çağdaş bir işletmecilik anlayışıyla yönetilir, iktidarın arpalığı olmaktan ve özel kesime kaynak aktarma durumundan kurtarılsa pekala verimli olacaklardır. Yapılması gereken budur.

Partimiz KİT'lerin yönetim ve üretim mekanizmalarını çağdaş ölçülere uygun olarak yeniden düzenleyecek, işçilerin yönetime ve denetime katılımını sağlayacak, ayrıca onlara kardan pay verecektir.

Vergi Reformu

Partimiz, köklü bir vergi reformu gerçekleştirerek çok kazandığı halde komik denecek derecede az vergi veren, büyük ölçekte vergi kaçırın kesimlerin gerçek kazançlarına uygun vergi ödemelerini sağlayacak; asgari ücretten vergi almayacak, ücretlilerin üzerindeki ağır vergi yükünü ise hafifletecektir.

Partimiz kayıt dışı ekonomi ile ilgili olarak gerekli yasal düzenlemeler yapacaktır.

Çalışma Yaşamı ve Sosyal Güvenlik

Çalışma hayatının düzenlenmesinde İLO standartları uygulanacaktır.

12 Eylül rejiminin budadığı işçi hakları geri verilecek, bunun için iş yalarında gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Sendikalaşma, toplu sözleşme, grev ve genel grev hakkı, hiç bir kısıtlama getirilmeksizin, tüm çalışanlara tanınacaktır.

İşsizlik sigortasını da içeren bir sosyal güvenlik sistemi oluşturulacaktır.

İşçi ve memur emeklilerinin durumu iyileştirilecek, yardıma muhtaç yaşlı ve sakat insanlara güvenceler getirilecektir.

Çalışan herkese ücretli izin ve dinlenme olanağı sağlanacaktır.

DEMOKRASİ VE DEĞİŞİM PARTİSİ

Tarım ve Toprak Reformu

Devletin ve büyük toprak sahiplerinin elindeki topraklardan alınarak topraksız ve az topraklı köylüye toprak dağıtılacak; tarımda üretimi artırmak için, sulama, gübreleme, diğer modern tarım araçlarını ve tekniklerini kullanma yönünde kendilerine yardımcı olunacak; üretim, kredi ve satış kooperatifleri biçimindeki üretim ve pazarlama birlikleri teşvik edilecektir.

Hayvancılığın modern yöntemlere kavuşturulması için çaba gösterilecek, üreticilere destek olunacaktır.

Yoksul ve orta halli köylülere yeterli kredi ve ödeme kolaylıkları sağlanacaktır.

Kırsal kesimde yol, okul, su, elektrik, sağlık ocağı ve benzeri altyapı hizmetleri tamamlanacak, iyileştirilecektir.

EĞİTİM

Eğitim ırkçı, şoven ve şiddete dayalı öğelerden arındırılacak, demokratikleştirilecektir. Özgür düşünen, kişilikli ve yaratıcı insan yetiştirmek eğitimin amacı olmalıdır.

Genel bütçeden eğitime ayrılan pay arttırılacak; herkese yeteneğine göre eğitim olanaklarından eşit biçimde yararlanma ve gelişme olanağı sağlanacaktır.

Spor çalışmaları desteklenecek, gençliğin yanısıra, geniş toplum kesimlerinin de bundan yararlanması için çaba gösterilecektir.

Üniversite, bugünkü resmi, dogmatik ideolojinin baskısından kurtarılacak; demokratik ve özerk bir yapıya kavuşturulacak; bilimsel ilkeler çerçevesinde, özgürce çalışması sağlanacaktır.

Bilim, sanat ve kültürün özgürce gelişiminin önündeki engeller kaldırılacak, bu çalışmalar teşvik edilecek, bunun için gerekli yasal düzenlemeler yapılacaktır.

SAĞLIK VE KONUT

Tüm yurttaşları kapsayan bir sağlık sigortası sistemi oluşturulacaktır.

Sağlık hizmetleri iyileştirilecek, yoksul ve muhtaç olanlara parasız olarak sağlanacaktır.

DEMOKRASİ VE DEĞİŞİM PARTİSİ

Her aileye ve yurttaşına, durumuna uygun, sağlık koşullarına elverişli bir konut sağlama politikası izlenecektir.

Deprem bölgesi olan ülkemizde konutların depreme dayanıklı ve iklim koşullarına uygun olması gözetilecektir.

Rahat bir ulaşımı, temiz havayı, kanalizasyon sistemini, yeterince yeşil alanı, parkı, spor alanını ve kültür evini amaçlayan, planlı bir kentleşme politikası izlenecektir.

KADINLAR

Çalışma yaşamında, eğitimde, politikada ve toplumsal yaşamın öteki alanlarında kadın-erkek arasında, kadınların aleyhinde varolan eşitsizlik, kadınlar üzerinde baskı ve şiddet kullanımı, ülkemizde, gelişkin ülkelere göre çok daha belirgindir.

Partimiz bu eşitsizliği ve baskıyı gidermek için sistemli çaba gösterecektir.

Kadınların eğitimine önem verilecek, çalışma hayatına daha yoğun katılmaları, bir iş ve meslek sahibi olmaları, eşit işe eşit ücret almaları için çaba gösterilecektir.

Partimiz, kadınların politik yaşama daha yoğun katılmaları için çaba gösterecektir.

Kadının kendi yaşamı üzerinde söz sahibi olma hakkı vardır.

Kadının eşini özgürce seçmesini önleyen ilkel eğilimlerle mücadele edilecek, kadına yönelik baskı ve şiddet suç sayılıp önlenecektir.

Kadına çalışma hayatında, eğitimde, politikada, sanat ve kültür alanında ve öteki sosyal faaliyetlerde zaman ve olanak kazandırabilmek ve onun ev işine bağımlılığını azaltmak için yeterince çocuk yuvası, ana okulu ve benzer hizmetler sağlanacaktır.

GENÇLİK

Partimiz, ülkenin bugünü ve geleceği bakımından önemli bir işleve sahip olan gençliğin sorunlarının çözümü ve gençlerin toplumsal yaşamın her alanında etkin roller üstlenebilmeleri için gerekli çabayı gösterir.

Farklı toplum kesimlerinden ve katmanlarından gelen gençlere, eğitim alanında, meslek edinmede ve yeteneklerini geliştirmede fırsat eşitliği sağlanacaktır.

ÇOCUKLAR

Çocuk haklarına ilişkin uluslararası normlara uygun yasal düzenlemeler yapılacaktır.

Çocuklara yönelik her tür şiddet suç sayılıp cezalandırılacaktır.

Sahipsiz ve kimsesiz çocukların bakımı ve eğitimi için yeter oranda çağdaş kurumlar oluşturulacaktır.

DOĞAL ÇEVRENİN KORUNMASI

Günümüzde oburca ve plansız bir sanayileşme, kaynakların düzensiz kullanımı ve benzer nedenlerle doğal çevre-toprak, hava ve su-tehlikeli biçimde kirleniyor. Bu, dünyamızda tüm canlılar gibi insanların da geleceğini tehdit ediyor. Doğal çevrenin korunması için gecikmeden köklü tedbirler almak gerekiyor.

Sanayileşme ve kentleşme, tarihin ve doğanın korunmasını, insan ve çevre sağlığını gözetken bir plan dahilinde olmalıdır. Geçmişten kalan sanat eserleri gibi, bitkiler ve hayvanlar da korunmalıdır.

Partimiz bunun için gerekeni yapacak ve bu konuda insanlarımızın eğitimine önem verecektir.

DIŞ POLİTİKA

Partimiz uluslararası planda silahsızlanma ve barış yönündeki çabaları destekler, militarizme, faşizme, ırkçılığa, yabancı düşmanlığına karşı tutum alır; her türlü ulusal baskıya karşı çıkar ve ulusların kendi geleceklerini özgürce belirleme hakkını destekler.

Bölgesel sorunlara barışçı ve adil çözümler bulunması için çaba gösterir.

Dünyamızda insan hakları ve demokrasinin güç ve yaygınlık kazanması; çevre kirlenmesinin önlenerek doğal dengenin korunması; aşırı nüfus artışı, açlık, kıtlık, kuraklık, salgın hastalıklar vb. sorunlara çözüm bulunması; geri kalmış ülkelerin ağır borç yükünden kurtarılması ve bu ülkelerde ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmenin hızlandırılması için insanlığın yürüttüğü ortak mücadeleye destek verir.

Partimiz, bu amaçla insanlığın ortak ekonomik, politik kurumlar oluşturulmasından, özellikle Birleşmiş Milletler Örgütü'nün daha etkin kılınp yap-tırım gücüne kavuşturulmasından yanadır.

Partimiz, komşularla sorunların, görüşmeler yoluyla, barışçı yöntemlerle ve uluslararası hukuk ilkelerine uygun biçimde çözümünü için çaba gösterecektir.

